

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

*Загальні методичні вказівки
щодо підготовки до семінарських занять
з дисципліни*

“ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА”

(для бакалаврів, спеціалістів)

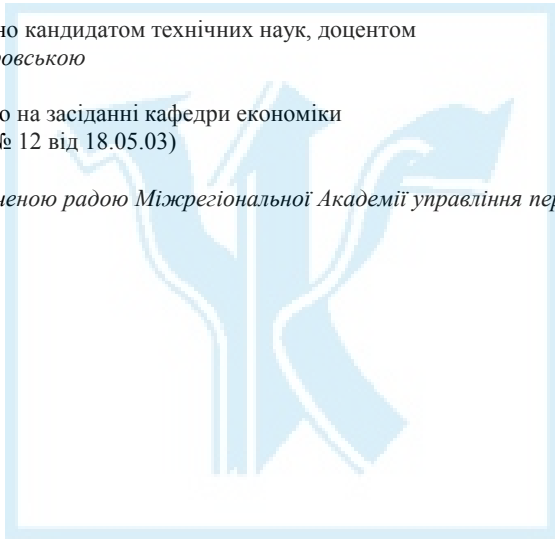
МАУП

Київ 2003

Підготовлено кандидатом технічних наук, доцентом
Т. П. Макаровською

Затверджено на засіданні кафедри економіки
(протокол № 12 від 18.05.03)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Макаровська Т. П. Загальні методичні вказівки щодо підготовки до семінарських занять з дисципліни “Економіка підприємства” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: МАУП, 2003. — 19 с.

Методична розробка містить методичні вказівки щодо підготовки студентів до семінарських занять, плани семінарських занять, теми фіксованих виступів, зразки контрольних завдань, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2003

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Мета методичної розробки — допомогти студентам усіх фахових спрямувань набути:

- практичних знань та вмінь щодо оптимального використання трудових, матеріальних, фінансово-кредитних та інших ресурсів підприємства;
- вмінь працювати з інформаційними потоками, що відображають діяльність підприємства, складати документи планового, облікового та податкового характеру;
- досвід з аналізу основних показників діяльності підприємства (використання основних і оборотних засобів, доцільності інвестиційного проекту, продуктивності та оплати праці, собівартості, фінансового стану);
- практичних навичок розв'язання складних проблем прийняття економічно обґрунтованих господарсько-управлінських рішень в умовах трансформаційної економіки.

Для ефективного засвоєння курсу студент повинен навчитися складати опорний конспект лекції, вивчати основну і переглядати додаткову рекомендовану літературу, бути готовим до написання рефератів, навчитися знаходити необхідні літературні джерела в бібліотечних фондах, у системі Internet тощо.

Основна мета семінарських занять полягає у закріпленні теоретичних відомостей, викладених у лекціях курсу, та вмінні практично їх застосувати при розв'язанні численних задач, які моделюють ті чи інші економічні ситуації, що виникають у практиці господарювання підприємства. Таким чином, структура семінарського заняття складається з перевірки засвоєння блоку теоретичних відомостей і спроб застосувати їх при розв'язанні практичних задач.

На семінарському занятті, як і при складанні студентом заліку або іспиту, оцінюються:

- знання чинного законодавства України;
- рівень засвоєння теоретичних положень — визначення сутності (а також класифікації, структури, функцій, видів, типів, методів, показників, функціональних залежностей між ними тощо) економічних явищ, що відбуваються на рівні підприємства;
- практичні навички при розв'язанні економіко-господарських ситуацій;
- вміння розраховувати економічні показники діяльності підприємства;
- вміння аналізувати певні господарські ситуації та складати висновки і вносити пропозиції щодо їх поліпшення;

- чітке уявлення про загальну структуру підприємства, орієнтація у функціях, які виконують окремі підрозділи підприємства;
- розуміння сутності та взаємозв'язку елементів внутрішнього механізму управління підприємством.

Оцінка “відмінно” ставиться студенту за вичерпну відповідь, глибоке розуміння матеріалу, логічне й аргументоване його викладення, швидке орієнтування в законодавчих документах та вміння їх застосувати у висновках, узагальненнях, при прийнятті управлінських рішень.

Оцінка “добре” ставиться студенту тоді, коли відповідь задовольняє зазначеним раніше вимогам, але викладення матеріалу недостатньо систематизоване, окремі вміння недостатньо сформовані, наявні неточності у визначеннях та окремих поняттях, у термінології, але швидко виправляються після додаткових запитань викладача.

Оцінка “задовільно” свідчить про розуміння студентом основних положень питання, але спостерігається неповнота знань; визначення основних понять нечіткі, недостатньо використовується термінологія, аргументування слабе, задачі розв'язуються з помилками.

Оцінка “незадовільно” свідчить про те, що відповідь студента неправильна, знання мають фрагментарний характер, студент демонструє незнання основного матеріалу з дисципліни, припускається грубих помилок у визначенні понять, явищ, показників, не вміє розв'язувати задачі, не користується законодавчими документами.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Підприємство як суб'єкт господарювання

1. Визначення цілей і напрямків діяльності підприємства.
2. Класифікація і структура підприємств.
3. Правові засади функціонування підприємства.
4. Характеристика внутрішнього і зовнішнього середовищ підприємства.
5. Добровільні об'єднання підприємств.

Фіксовані виступи

1. Місії та основні напрямки діяльності підприємств різних форм власності та сфер діяльності.
2. Тенденції зміни законодавчої бази діяльності підприємств в Україні.
3. Проблеми розвитку спільних підприємств в Україні.
4. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми й тенденції.
5. Франчайзинг як особлива форма організації бізнесу.

Література [1; 2; 6; 21]

Тема 2. Управління підприємством

1. Сутність, принципи і функції управління.
2. Форми поділу праці.
3. Методи управління діяльністю підприємства.
4. Вищі органи управління підприємствами в Україні.

Фіксовані виступи

1. Принципи та етапи побудови організаційних структур управління виробничим (невиробничим) підприємством.
2. Оцінка ефективності функціонування різних організаційних структур управління.
3. Характеристика вищих органів управління підприємствами в Україні.

Література [1; 4; 9; 19]

Тема 3. Персонал підприємства

1. Класифікація і структура персоналу.
2. Визначення чисельності окремих категорій працюючих.
3. Сучасна кадрова політика на підприємстві.
4. Регулювання трудових відносин на підприємстві.
5. Зарубіжний досвід управління персоналом.

Фіксовані виступи

1. Тенденції та напрями адміністративної реформи в Україні.
2. Особливості систем управління персоналом у фірмах зарубіжних країн.
3. Оцінка ділових якостей керівників і менеджерів фірми.
4. Конкурсно-контрактна система найму працівників фірми.

Література [1; 4; 13; 16]

Тема 4. Основні фонди і виробничі потужності

1. Класифікація, структура та оцінка основних фондів.
2. Зношення основних фондів, основні його показники.
3. Ефективність різних форм відтворення основних фондів. Шляхи підвищення ефективності їх використання.
4. Амортизація основних фондів.
5. Показники використання основних фондів (окремі та узагальнені).
6. Методи і принципи визначення виробничої потужності.

Фіксовані виступи

1. Розширене відтворення основних фондів на підприємствах України.
2. Амортизаційна політика підприємств в умовах ринку.
3. Шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих фондів.
4. Необхідність і значення періодичної переоцінки та індексації основних фондів.

Література [1; 3; 7; 8]

Тема 5. Оборотні фонди підприємства

1. Сутність і визначення оборотних фондів.
2. Класифікація складових оборотних фондів за функціональним призначенням, роллю у виробництві, принципами організації та джерелами формування.
3. Нормування оборотних фондів. Кругообіг оборотних коштів.
4. Показники використання оборотних коштів та шляхи прискорення їх оборотності.
5. Джерела утворення оборотних коштів.

Фіксовані виступи

1. Проблеми поповнення обсягу оборотних коштів на підприємствах України.
2. Шляхи прискорення оборотності оборотних фондів на сучасному виробничому підприємстві.
3. Визначення потреби підприємства в оборотних коштах на основі нормативів.

Література [1; 5; 11; 15; 18; 19]

Тема 6. Нематеріальні ресурси і активи

1. Сутнісна характеристика нематеріальних ресурсів підприємства.
2. Характеристика об'єктів промислової власності.
3. Характеристика об'єктів інтелектуальної власності.
4. Поняття та елементний склад нематеріальних активів.
5. Оцінка та строки зносу нематеріальних активів підприємства.

Фіксовані виступи

1. Сучасні інформаційні технології і програмні продукти та їх правовий захист.
2. Законодавча база захисту інтелектуальної власності.
3. Патентування та ліцензування підприємницької діяльності та ресурсів фірми.

Література [2; 4; 13; 17]

Тема 7. Інвестиційні ресурси

1. Інвестиції підприємства: поняття та функціонально-елементний склад.
2. Класифікація інвестицій. Капіталовкладення як різновид інвестицій.
3. Структура капіталовкладень: технологічна, відтворювальна, галузева, територіальна.
4. Джерела фінансування інвестицій.
5. Показники оцінки ефективності виробничих інвестицій.
6. Елементи фінансових інвестицій.
7. Види та форми іноземних інвестицій, шляхи їх залучення та ефективність.

Фіксовані виступи

1. Сучасне законодавство України із залучення і використання іноземних інвестицій.
2. Економічне обґрунтування інвестиційних проектів.
3. Прямі та портфельні іноземні інвестиції, кредитні лінії іноземних інвесторів.
4. Види застосування цінних паперів, формування, порядок їх обігу і використання.

Література [1; 3; 11; 19]

Тема 8. Інноваційні процеси

1. Загальна характеристика інноваційних процесів, їх види.
2. Науково-технічний прогрес, його пріоритетні напрями.
3. Особливості організаційного прогресу.
4. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.
5. Інноваційний шлях розвитку українських підприємств.

Фіксовані виступи

1. Основні тенденції та оцінка ефективності організаційних нововведень.
2. Тенденції розвитку потокового виробництва на підприємствах України.
3. Інноваційні стратегії зарубіжних і вітчизняних фірм.
4. Характеристика та тенденції розвитку вітчизняного науково-технічного потенціалу.

Література [1; 4; 9; 11]

Тема 9. Організація виробництва

1. Структура і принципи організації виробничого процесу.
2. Організаційні типи виробництв. Поняття про виробничий і технологічний цикли.
3. Методи організації сучасного виробництва.
4. Форми суспільної організації виробництва.
5. Роль і місце малого бізнесу в сучасній системі господарювання.

Фіксовані виступи

1. Спеціалізація, кооперування виробничих підприємств у сучасних економічних умовах.
2. Проблеми конверсії на підприємствах різних галузей народного господарства України.
3. Досвід диверсифікації виробництва на підприємствах України.
4. Малі фірми в системі господарювання в розвинених країнах світу.

Література [4; 9; 10; 16]

Тема 10. Інфраструктура підприємства

1. Види і значення інфраструктури виробничого підприємства.
2. Характеристика системи технічного обслуговування.
3. Соціальна інфраструктура підприємства.
4. Капітальне будівництво як процес відтворення і розвитку інфраструктури підприємства.

Фіксовані виступи

1. Вплив інфраструктурних підрозділів на економіку підприємства.

2. Особливості організації та діяльності підрозділів виробничої інфраструктури підприємства.
3. Основні напрями соціальної діяльності сучасного виробничого підприємства.

Література [4; 13; 16; 19]

Тема 11. Регулювання, прогнозування та планування діяльності підприємства

1. Принципи прогнозування показників діяльності підприємства.
2. Методологічні основи і принципи планування на підприємстві.
3. Стратегія розвитку підприємства. Етапи і методи вибору стратегій.
4. Тактичне і оперативне планування на підприємстві.
5. Державне економічне регулювання діяльності підприємства.

Фіксовані виступи

1. Система стратегічного планування на виробничих підприємствах.
2. Бізнес-планування в ринкових умовах господарювання.
3. Методи планування собівартості продукції на підприємствах різних галузей народного господарства.
4. Законодавство України і державне економічне регулювання діяльності підприємства.

Література [4; 6; 13; 16]

Тема 12. Маркетингова діяльність підприємства. Якість та конкурентоспроможність продукції

1. Поняття про сировину, її класифікація.
2. Загальна характеристика промислової продукції.
3. Маркетингова діяльність підприємства.
4. Матеріально-технічне забезпечення виробництва.
5. Якість і конкурентоспроможність продукції. Показники якості та методи її оцінки.
6. Стандартизація і сертифікація продукції.
7. Державний нагляд за якістю та внутрішньовиробничий технічний контроль.

Фіксовані виступи

1. Концепції виробничого і соціального маркетингу в сучасних умовах.
2. Міжнародні системи сертифікації та національні системи якості.
3. Контроль якості на підприємствах України.
4. Зарубіжний досвід виробництва конкурентоспроможної продукції.

Література [1; 4; 5; 9; 21]

Тема 13. Продуктивність, мотивація і оплата праці

1. Продуктивність праці персоналу. Резерви її підвищення на сучасному підприємстві.
2. Мотивація трудової діяльності працівників.
3. Оплата праці: поняття, функції, державна політика.
4. Форми і системи оплати праці.
5. Участь працівників у прибутках підприємства.

Фіксовані виступи

1. Світовий досвід використання моделей мотивації трудової діяльності на підприємствах (фірмах).
2. Зарубіжний досвід участі працівників у прибутках підприємств (фірм).
3. Сучасний вибір форм і систем оплати праці на підприємствах різних форм власності в Україні.
4. Сучасні проблеми соціального захисту працівників підприємств різних форм власності.

Література [1; 4; 13; 19]

Тема 14. Витрати на виробництво. Собівартість продукції

1. Класифікація і структура поточних витрат на виробництво.
2. Розрахунок критичного обсягу виробництва продукції.
3. Кошторис виробництва. Визначення собівартості валової, товарної, реалізованої продукції.
4. Обчислення собівартості окремих виробів. Об'єкти калькулювання і калькуляційні одиниці.
5. Шляхи зниження поточних витрат на підприємстві.

Фіксовані виступи

1. Нові стандарти у плануванні та обліку собівартості продукції.

2. Стратегія зниження поточних витрат на сучасному підприємстві.
3. Прогнозування собівартості нових видів продукції на етапі їх проектування.

Література [1; 3; 4; 7; 10; 12; 19]

Тема 15. Ціни на продукцію: встановлення і регулювання

1. Поняття і функції ціни. Види цін (тарифів) і їх застосування.
2. Методи встановлення цін.
3. Державне регулювання у сфері ціноутворення.

Фіксовані виступи

1. Напрямки вдосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.
2. Методи державного регулювання ціноутворення на прикладі галузей промисловості України.
3. Державна політика ціноутворення в Україні.

Література [1; 2; 4; 11; 14]

Тема 16. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності підприємства

1. Напрямки фінансової діяльності підприємства.
2. Прибуток як основний показник фінансового результату діяльності підприємства.
3. Джерела формування та використання прибутку.
4. Рентабельність підприємства та його продукції.
5. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства.
6. Чинники підвищення ефективності виробництва.

Фіксовані виступи

1. Тенденції реформування податкової системи України на сучасному етапі.
2. Шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей народного господарства.
3. Зовнішні чинники підвищення ефективності виробництва.
4. Методика складання фінансового плану підприємства.

Література [1; 3; 7; 8; 14; 21]

Тема 17. Антикризова система господарювання

1. Поняття економічної безпеки господарюючих суб'єктів.
2. Структурна перебудова економіки підприємства.
3. Санация підприємств. Державна підтримка здійснення санации конкурентоспроможних підприємств.

Фіксовані виступи

1. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів бізнесової діяльності.
2. Служба економічної безпеки на сучасному підприємстві: доцільність та ефективність.
3. Стратегія структурної перебудови підприємств базових галузей промисловості України.
4. Законодавча база реструктуризації господарюючих суб'єктів України.
5. Санация підприємств: цілі, методика здійснення, державна політика.

Література [4; 11; 13; 17; 21]

КОНТРОЛЬ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Контроль знань студентів здійснюється шляхом написання ними контрольних робіт.

На денному відділенні дисципліна “Економіка підприємства” за навчальним планом вивчається два семестри. Тому протягом кожного з них згідно з вивченим матеріалом студенти виконують окрему контрольну роботу. Перша контрольна робота ставить за мету перевірку знань студентів за темами 1–5. Друга контрольна робота проводиться після вивчення теми 14 (“Витрати на виробництво. Собівартість”) і містить завдання за темами 6–14. Кожний пакет контрольних робіт налічує 30 варіантів, тобто кожному студенту пропонується окреме завдання, яке він повинен розв'язати самостійно.

Складність кожного завдання оцінена в 0,5 бала. Таким чином, за правильне розв'язання десяти завдань ставиться оцінка “відмінно”, восьми завдань — “добре” і т. д. Якщо набрані бали містять дробові значення, то загальна сума балів, як правило, округлюється в бік більших значень.

На заочному відділенні іспит з дисципліни “Економіка підприємства” може бути проведений у письмовій формі. Він охоплює в комплексі всі

теми, передбачені відповідною навчальною програмою. З двох запропонованих задач студент може розв'язати одну за власним вибором. Правильно розв'язана задача оцінюється в 1 бал. Решта тестів та коротких теоретичних питань оцінюється в 0,5 бала кожне. Таким чином, розв'язавши одну задачу та правильно відповівши на всі поставлені питання, студент отримує оцінку "відмінно". Далі підрахунок балів аналогічний вказаному раніше алгоритму.

ЗРАЗКИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

1. Денне відділення, перша частина курсу

1. Головна мета кадрової політики: _____

2. Холдинг як форма об'єднання підприємств — це _____

3. На підприємстві реалізовано товарної продукції на 146 тис. грн при середніх залишках оборотних коштів 13 тис. грн. Визначити можливий обсяг випуску продукції в наступному році за незмінного обсягу оборотних коштів та зменшеної на 2 дні тривалості їх обороту.

4. Підприємство вважається створеним і набуває прав юридичної особи з моменту:

- а) рішення зборів власників майна або трудового колективу;
- б) створення самостійного балансу;
- в) погодження статуту підприємства з Антимонопольним комітетом України;
- г) державної реєстрації.

5. До фондів обігу належать:

- а) витрати на створення нового виробу;
- б) паливно-мастильні матеріали;
- в) кошти на розрахунковому рахунку;
- г) готова продукція на складі підприємства.

6. До узагальнених показників використання основних виробничих фондів належать:

- а) фондівдача;
- б) фондомісткість;
- в) коефіцієнт використання виробничої потужності;
- г) коефіцієнт змінності.

7. Підприємство придбало три технологічні машини вартістю 19,5 тис. грн кожна з нормативним строком служби 8 років. Яка сума амортизаційних відрахувань накопичиться в амортизаційному фонді підприємства за 5 років експлуатації? Ліквідаційна вартість кожної машини — 4 % первісної.

8. Головні напрями діяльності підприємств: _____

9. Виробнича структура, при якій кілька однотипних цехів можуть бути об'єднані, називається _____

10. За правовим статусом підприємства поділяються на _____

2. Денне відділення, друга частина курсу

1. До технічної складової техніко-технологічної бази підприємства належать:

- а) енергетична база виробництва;
- б) сировинна база виробництва;
- в) інформаційно-обчислювальна техніка;
- г) інформаційні технології.

2. Економічне обґрунтування вивільнення людини від участі у важких або шкідливих для її здоров'я умовах виробництва декларується у принципі організації виробництва:

- а) гомеостатичності;
- б) спеціалізації;
- в) автоматичності;
- г) гнучкості.

3. Визначити тривалість технологічного циклу обробки партії деталей з 30 шт. при паралельному послідовному виконанні технологічних операцій, якщо тривалість виконання операцій має такі значення: $t_1 = 4,6$ хв; $t_2 = 4,8$ хв; $t_3 = 3,7$ хв; $t_4 = 9,3$ хв. Четверта технологічна операція виконується на двох верстатах, решта — на одному.

4. Виробнича собівартість однієї побутової машини — 6,3 тис. грн. Річні витрати з реалізації — 2900 тис. грн. Рентабельність її запланована на рівні 16 %. Річний план реалізації цих машин — 1200 шт. Визначити планову оптову ціну машини.

5. На підприємстві передбачається низка заходів щодо економії витрат за рахунок зниження норм споживання матеріалів на 7 %, але ціни на них мають зрости на 5 %. Собівартість товарної продукції за звітом — 950 тис. грн, витрати за калькуляційною статтею “Сировина й матеріали” — 340 тис. грн. Визначити вплив зазначених факторів на собівартість продукції та можливе значення її економії (збитків).

6. Ремонтник 4-го розряду обслуговує токарні верстати. За місяць він відпрацював 24 робочі зміни тривалістю 8 год кожна. У поточному місяці коефіцієнт виконання норми виробітку токарів, яких він обслуговує, — 103 %. Визначити місячний заробіток ремонтника.

7. З двох запропонованих варіантів будівництва визначити оптимальний. $E_n = 0,15$.

Показник	Варіант 1	Варіант 2
Річна потужність цеху, тис. шт.	1200	1100
Капіталовкладення, тис. грн.	700	900
Собівартість одиниці продукції, грн.	120	100

8. Якщо норма виробітку збільшиться на 10 %, то на скільки відсотків зменшиться при цьому норма часу на виготовлення одного виробу?

9. Оплата праці за посадовими окладами є різновидом системи:
- відрядної;
 - акордної;
 - погодинної;
 - безтарифної.

10. Класифікація витрат за економічними елементами є основою для розрахунку:

- а) собівартості певного виду продукції;
- б) кошторису витрат на виробництво;
- в) матеріальних витрат на виробництво;
- г) цін на товарну продукцію.

3. Заочне відділення, письмовий іспит

1. Коротко розкрийте сутність понять:

- а) нематеріальні активи — _____ ;
- б) функції управління на підприємстві — _____ ;
- в) ліквідність активів підприємства — _____ .

2. Знайдіть правильні відповіді у тестах.

2.1. До пасивної частини основних фондів підприємства належать:

- а) газопровід;
- б) власна база відпочинку;
- в) верстати;
- г) конвеєрна лінія.

2.2. Виробничі процеси поділяються на основні, допоміжні та обслуговуючі:

- а) за перебігом у часі;
- б) обсягом продукції, що продукується;
- в) номенклатурою продукції, що продукується;
- г) функціональним призначенням.

2.3. Сума грошей, яка нарахована і одержана працівником за виконану ним роботу, називається заробітною платою:

- а) реальною;
- б) номінальною;
- в) мінімальною;
- г) додатковою.

2.4. Процес фінансового оздоровлення підприємства починається:

- а) з вибору критеріїв певного варіанта санації;
- б) обґрунтування необхідності здійснення санації;
- в) формулювання стратегічних цілей санації;
- г) визначення тактики здійснення санації.

2.5. До оборотних засобів підприємства, зайнятих у сфері виробництва, належить незавершене виробництво:

- а) так;
- б) ні.

3. Розв'яжіть задачу.

3.1. У ливарному цеху працює 48 робітників-погодинників. Середній розряд працюючих — 3-й. Доплати становлять 45 % тарифного заробітку. Визначити місячний фонд оплати праці цеху, якщо місячний фонд робочого часу одного робітника становить 160 год, тарифна ставка 3-го розряду — 1,9 грн.

3.2. За звітними даними встановлено факт економії матеріалів за рахунок зниження норм їх споживання на 8 % і зниження цін на 3 %. Собівартість товарної продукції за звітом становила 120,6 тис. грн, витрати на сировину й матеріали — 80,8 тис. грн. Визначити вплив зазначених чинників на собівартість продукції, а також розмір її можливої економії.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

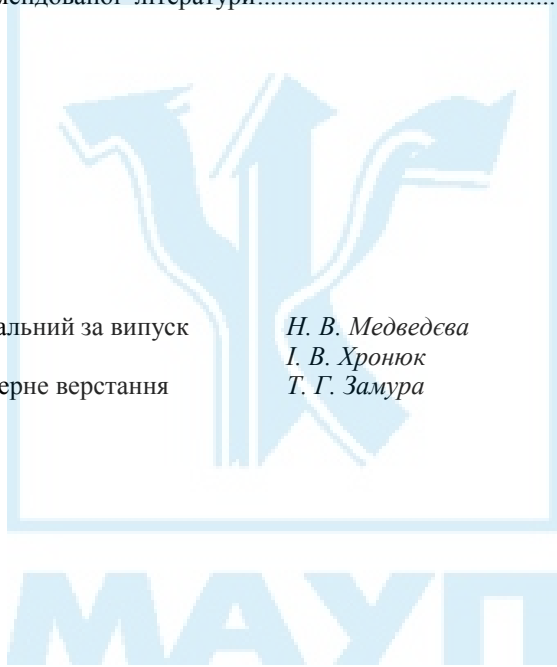
1. *Бойчик І. М.* Економіка підприємства. — К.: Атіка, 2002.
2. *Господарське законодавство України:* Зб. норм. актів. — К.: МАУП, 1998.
3. *Економіка виробничого підприємництва /* За ред. Й. М. Петрови-ча. — К.: Знання, 2001.
4. *Економіка підприємства /* За заг. ред. С. Ф. Покропивного. — К.: Вид-во КНЕУ, 2000.
5. *Економіка підприємства:* Зб. практ. задач і конкретних ситуацій / За ред. С. Ф. Покропивного. — К.: Вид-во КНЕУ, 2000.
6. *Економіка підприємства:* Навч. посіб. / За ред. А. В. Шегди. — К.: Знання-Прес, 2001.
7. *Зятковський І. В.* Фінанси підприємств. — К.: Кондор, 2003.
8. *Панасюк В. М., Ковальчук Є. К., Бобрівець С. В.* Податковий облік: Навч. посіб. — Тернопіль: Карт-бланш, 2002.
9. *Сергеев І. В.* Економіка підприємства. — М.: Финансы и статисти-ка, 2000.
10. *Економіка підприємства:* Тести, задачі, ситуації: Учеб. посібие для вузов / Под ред. В. А. Швандара. — М.: ЮНИТИ-Дана, 2001.
11. *Харів П. С.* Економіка підприємства: Зб. задач і тестів: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2001

Додаткова

12. *Бухгалтерский учет* // Библиотека бухгалтера. — 2000. — № 33-34.
13. *Зайцев Н. Л.* Экономика промышленного предприятия. — М.: ИНФРА-М, 2001.
14. *Законодавство України про податки і збори з громадян.* — К.: Юрінком Інтер, 2000.
15. *Золотарьов А.* Рациональное використання оборотних засобів у промисловості // Економіка України. — 2001. — № 7(476).
16. *Кейлер В. А.* Экономика предприятия. — М.: ИНФРА-М, 2000.
17. *Раицкий К. А.* Экономика предприятия. — М.: ИВЦ “Маркетинг”, 2000.
18. *Учет запасов предприятия* // Библиотека бухгалтера. — 2000. — № 19-20.
19. *Экономика предприятия* / Л. Я. Аврашков и др. — М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2000.
20. *Экономика предприятия* / Под ред. О. И. Волкова. — М.: ИНФРА-М, 2000.
21. *Экономика фирмы: Словарь-справочник* / Под ред. В. К. Складенко, О. И. Волкова. — М.: ИНФРА-М, 2000.

ЗМІСТ

Методичні вказівки щодо підготовки до семінарських занять	3
Плани семінарських занять	4
Контроль знань студентів.....	12
Зразки контрольних завдань для перевірки знань студентів.....	13
Список рекомендованої літератури.....	17

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп'ютерне верстання

Н. В. Медведєва
І. В. Хронюк
Т. Г. Замура

Зам. № ВКЦ-1407

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП